

Halden 15/4-2021

Opera Østfold sender med dette sine innspill til Kulturdepartementets arbeid med scenekunststrategien. Opera Østfold har tatt utgangspunkt i operafeltet generelt og svart ut fra de spørsmålene som er stilt fra departementet.

1.

Hvilke utfordringer for utvikling, produksjon og formidling av opera står operafeltet/scenekunstmrådet overfor, og hvordan kan utfordringene løses? Gi eksempler.

En av hovedutfordringene til operafeltet i dag er at institusjonene befinner seg i en meget stram økonomisk situasjon. Det er viktig å få et løft i de offentlige tildelingene både hos DNO&B og samtlige region og distriktsoperaer. På den måten sikres en bred forankring for operakunsten over hele landet samtidig som det kan legges til rette for et større mangfold av kunstuttrykk innen operasjangeren. Operafeltet kan generelt vise til høye publikumstall og er dyktige på å hente inn sponsorer fra næringslivet, men det utgjør uansett en begrenset andel av et produksjonsbudsjett.

Operafeltet har en god forankring hos sitt publikum, men det er fortsatt en utfordring å formidle operakunsten til et mangfold av publikum samt nå ut til nye publikumsgrupper. Alle operainstitusjonene organiserer et bredt tilbud av ulike kompetansebyggende tiltak og arbeider aktivt med publikumsutvikling. Tiltakene retter seg bl.a. mot barn og unge samt mot andre grupper som på ulike måter faller utenfor og som har vanskeligheter med å bli integrert. Denne aktiviteten bidrar positivt til kreative prosjekter og kunstnerisk utvikling og kvalitet, ytringsmangfold, publikumsutvikling, rekruttering og talentutvikling. Det bidrar også til å sikre sterke lokale kompetansemiljøer.

Distrikts,- og regionoperaene har et viktig samfunnsoppdrag der de bl.a. i ulik grad benytter frivillige i sine produksjoner. Dette gir mange positive økonomiske og samfunnsmessige effekter, og det er viktig at dette tette samarbeidet mellom profesjonelle og amatører blir videreført. Det er allikevel klart at dagens økonomiske situasjon fort gjør operaselskapene avhengige av frivillige og at det legger begrensninger på den kunstneriske utviklingen og muligheten for økt produksjon. Det er behov for å styrke profesjonalisering ute i operainstitusjonen for å muliggjøre operaproduksjon også uten frivillig innsats. Operafeltet bør på dette området sidestilles med regionteatrene i Norge.

Det er en utfordring å gjøre operakunsten relevant for et nytt publikum. Operafeltet må gjøres robuste nok til å kunne ta et større ansvar og lede arbeidet i å videreutvikle operakunsten i Norge, utfordre dagsaktuelle temaer gjennom operakunsten og bli mer relevant for dagens publikum. Bedre økonomiske rammebetingelser vil gi institusjonene mulighet for å utvikle og

gjennomføre risikoprojekter som kan bidra til å øke det kunstneriske mangfoldet og delta aktivt i arbeidet med å utvikle nye verk og sette moderne opera på dagsorden. Operasjangeren er i utgangspunktet en ressurskrevende kunstform der mange av de tradisjonelle verkene krever et stort antall solister, operakor og orkester. Økes antall bestillingverk kan de også i større grad tilpasses dagens økonomiske utfordringer og muligheter.

Samarbeidet med Den kulturelle skolesekken bør styrkes for å bygge et fremtidig publikum samtidig som det bør utarbeides en digital strategi for å møte dagens utfordringer og nye digitale vaner hos fremtidens publikum.

Operainstitusjonene i OperaNorge innehar en høy kompetanse og institusjonene har høye krav til kvalitet. Operafeltet sine egne målsettinger viser tydelig at det er kapasitet til å øke den kunstneriske aktiviteten betydelig og skape uante synergier rundt i operainstitusjonene. Det som hindrer institusjonene i dette arbeide er deres begrensninger knyttet til egen gjennomføringskraft som i hovedsak skyldes mangel på økonomiske ressurser. Det er derfor viktig å skape forutsigbare og stabile rammevilkår for alle operainstitusjonene som vil gi en lang planleggingshorisont og fornuftig ressursforvaltning. Det vil muliggjøre en betraktelig økning av samarbeider knyttet til bl.a. co-produksjoner, kompetansedeling institusjonene imellom, muligheter for turnevirksomhet, bestillinger og produksjon av nye operaverk, arbeid knyttet til barn, unge, mangfold og inkludering og publikumsutvikling.

2.

Hvordan kan situasjonen koronapandemien har skapt, benyttes som et utgangspunkt for mer omstilling og innovasjon innenfor operaproduksjon og -formidling? Gi eksempler.

Det er vanskelig å se for seg at behovet for selve møte mellom utøver og mottager blir borte. Det er allikevel opparbeidet en del kompetanse knyttet til digital formidling og nye kommunikasjonsformer som det er viktig å ta med videre.

Opera Østfold har deltatt i COVID-19 monitor, og sammen med NTO og NPU deltar vi i arbeidet med å se på videre strategier for digital formidling av kunstnerisk innhold.

Det er gjennom de siste månedene gjennomført ulike digitale praktiske løsninger knyttet til forberedelser til kunstneriske produksjoner og workshops. Det er grunn til å tro at noe av dette har fungert positivt, og det blir interessant å evaluere disse prosessene får å se om erfaringene kan bidra til å effektivisere fremtidens produksjonsarbeid.

Det er også en erfaring at det er blitt en større bevissthet rundt digital effektivisering av en del møtevirksomhet knyttet til den daglige driften hos institusjonene.

3

Hvordan sikrer vi operainstitusjonene mot fremtidige krisesituasjoner?

Det er vanskelig å forutse hvilke krisesituasjoner som kan oppstå i fremtiden, men det er nærliggende å ta utgangspunkt i dagens situasjon og se på de utfordringene som institusjonene ble stående ovenfor. Det bør bygges opp en egenkapital hos institusjonene som kan sikre forsvarlig drift dersom en krisesituasjon oppstår, og myndighetene bør

utarbeide klare retningslinjer for bruk av permitteringer ved institusjoner som mottar offentlige tildelinger.

Institusjonene må ha utarbeidet gode HMS – rutiner og risikoanalyser for bl.a. smittevern og uforutsette ulykker o.l. samt bygge gode digitale strategier og styrke kompetansen til å utvikle, styre, og opprettholde dialogen med publikum via digitale medier.

Myndighetene bør, på bakgrunn av årets erfaringer, utarbeide gode og treffsikre støtteordninger for kunstnere og andre produksjonsavhengige faggrupper som blir berørt i krisesituasjoner.

4

Hvordan ønsker du at operafeltet skal se ut om 5-10 år? Kort beskrivelse.

I løpet av de neste 5-10 år har operafeltet vært gjennom en betydelig positiv utvikling. Operainstitusjonene har fått trygge økonomiske rammer som sikrer forutsigbar drift og programmering og ABE reformen er avviklet. Samtidig er det innført moms på billetter. Operainstitusjonene klarer i betydelig større grad å sette dagsorden innenfor utviklingen og produksjon av opera i Norge og opera er blitt en mer relevant kunstform for et større publikum. Samtidig er det opparbeidet et godt internasjonalt samarbeidsnettverk. Antall produksjoner har økt gjennom utstrakt samarbeid knyttet til bl.a. co-produksjoner, samarbeid om bestillingsverk og økt turnevirksomhet. Dette kommer nå hele distriktsnorge til gode ved at det er utviklet mange nye og spennende produksjoner både på de etablerte scenene og på utradisjonelle arenaer der folk ferdes. Operainstitusjonene arbeider målrettet mot barn og unge, har utviklet nye nettverk og har nådd ut til og inkludert et mangfold av utøvere og publikum. Den økte aktiviteten har ført til en betydelig økning av engasjementer av frilanse kunstnere og scenearbeidere i hele landet og det er opprettet et profesjonelt operakor som på prosjektbasis kan bidra på forestillinger ved landets distrikts,- og regionoperaer.